

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

Sermones Estiuales De Tempore

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sermo secu[n]dus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30616

Pro festo scē Trinitatis

cūda est ppter diuini beneficii recogniti-
onē. vt vicz celebrādo trinitatis mysteriū
recognoscām beneficiū illud q̄ aiām no-
strā fecit deus ad imaginē trinitatis z de-
uote gratias agam. Bern. Cogita q̄lem-
te fecit deus: Nēpe fm carnē egregiā crea-
turā: sed fm aiām magis: vtpote imagi-
ne creatoris insignem. Tertia est ppter
quādam eterne beatitudinis p̄gustationē.
In hac em̄ celebratiōe habem⁹ p̄empla-
ri gloriā diuine maiestatis in opibus suis
que p̄ nostra salute fecit: pura in opatiōe
incarnatiōis: natiuitatis: resurrectiōis: et
ascensiōis ch̄i. z missiōis spiritus sancti. In
hac autē solēnitāte p̄reclamur diuinā ma-
iestatē in seip̄a in vnitāte essentie z trinita-
te p̄sonarū. In cuius clara visione p̄sistit
eterne beatitudo Joā. xvij. Hec est vita
eterna vt cognoscāt te solus deū z quem
missisti iesum ch̄m. O q̄ necessariū nobis
est meditari sepius illa gaudia que in vi-
sione trinitatis p̄sistunt. Exempluz de
Arsenio in vitaspary. Vide sup̄ feria. iij.
post pascha Sermonē p̄mo.

Tertius art. Aud. qm̄ deuote est ce-
lebrāda trinitatis festiuitas sicut ab
ecclesia p̄ceptū est. Qd̄ vtiq̄ p̄ceptū nō di-
bitū est a deo p̄cessisse. Cauete ne sitis ei⁹
transgressores: de terrenis magis q̄ de di-
uinis cogitādo: z de corpe plus q̄ de aia
Dicit em̄ lex: Transgredientes mādatum
p̄ncipis morte digni sunt. ff. de re milita-
ri. l. desertorē. §. in bello. Et transgrediē-
tes mandatū plati abiectiōne digni sunt.
Extra de maioritate z obedientia. Si q̄s
venerit. Audite. Si rex mādaret: Quicū
q̄ tali die festū fecerit in reuerentiā mei:
p̄mū magnū accipiet: z q̄ p̄tēperit/ gra-
uiter puniet. Nōne vnusq̄s zc. Vultuz
q̄ libent̄ facere debem⁹ festū in reueren-
tiā diuine maiestatis eā p̄ virib⁹ magnifi-
cādo. Bern. Discam⁹ in terris q̄s laudes
facturi sum⁹ in celis.

Sermo secundus.

Tres vnum
sunt. vbi s̄. Cū venerit para-
clētus quē ego mittā vobis

a p̄e sp̄m veritatē q̄ a p̄e p̄cedit ille testi-
moniū p̄hibebit de me: z vos testimoniū
p̄hibebit⁹. Joā. xvij. Tbi tāḡ p̄cessio sp̄i
ritus sancti a p̄e z filio qd̄ est mysteriū trini-
tatis. Et p̄terea notāda est ibi triplex sp̄i
ritus sancti opatiō. Vide dñica infra octāvas
ascētio. sermone p̄mo in p̄ncipio.

Primus arti. Utz ad declarationē
diuine maiestatis: veniens sit vti rō
nibus: Q̄ nō. qz dicit Greg. Fides nō h̄z
meritū vbi rō hūana p̄bet experimentū.

Contra arguit auctoritate doctorū ad
hoc rōnes adducētū. Rñsio. Qd̄ rō
cinariū seu inq̄sitū valēt ad fidei p̄mo-
tionē. Et hoc tripl̄ fm tria ḡna hominū.
vt ait Bona. ij. q. plogi smiaz. Quidā em̄
sunt fidei aduersarij: quidā p̄fecti: quidāz
fideles infirmi. Qd̄ q̄ inq̄sitū? Quid
valēt ad p̄fundandū aduersarios. Vñ Au-
gustin⁹. j. de trini. Aduersus garrulos ra-
tōcinatores: elatiores q̄ capaciores rōn-
ibus catholicis z s̄ilitudinib⁹ congruis ad
defensionē z assertionē fidei est vrendum.

Secdo valēt ad fouendū infirmos. Sic
em̄ de⁹ charitatē infirmoz fouet p̄ bñfi-
cia sp̄alia. sic fidē fouet infirmoz p̄ argu-
mēta p̄babilia. Si em̄ infirmi viderēt ra-
tiones ad fidei p̄bilitatē deficere: z ad
oppositū abudare: nullus p̄sisteret: Ter-
tio valēt ad delectandū p̄fectos. Quid em̄
mō aia delectat intelligēdo qd̄ p̄fecta fi-
des credit. Vñ Bern. Nil libent⁹ intelli-
gimus q̄ qd̄ fide credim⁹. Vñ notādum
fm Tho. ij. q. ij. ar. x. q̄ rō inducta ad ea
q̄ sunt fidei pōt dupl̄ se h̄re ad voluntatē
credētis. Vno mō sicut p̄cedēs: pura cuz
q̄s nō h̄ret voluntatē credēdi nisi rō hūa-
na iducere: z sic rō dimittit meritū. Alio
mō vt p̄ns: cū vicz hō h̄z p̄mptaz volūtatē
credēdi/ z diligēs veritatē creditā exo-
gitat si q̄s rōs inuenire pōt fidei declarat-
tiuas: z talis declaratiō signū est maioris
meriti. Act⁹ q̄ppe fidei meritorū esse pōt
nō solū q̄ ad vsum q̄ est p̄sideratiō actual
veritatē credite: quēadmodū z act⁹ scie q̄
ad p̄sideratiōē rei scite meritorū eē pōt.
sed etiā meritorū est act⁹ fidei q̄ ad assen-
sum: qz assensus ille volūtari⁹ est. Nō em̄
ad hoc adducit rō d̄mōstratiua: s̄ timmō
silitudo aliq̄ aut rō declaratiua ondes nō
esse impossibile qd̄ fide p̄ponitur. Hoc est

Tho. Pro fun. seu pambulo. Quāuis pauca scire possum? de diuinis: multū tñ ad hec vtrūq; cogitāda nisi debem?. Nā yr dr Virgili? in eneid. Quidnō magna mouet magnaz glia rex. Et Aristo. ij. de aialib. Delectabilis est modicū scire de substātijs supiorib; q̄ mltā de inferiorib; Dignū fatuitas mūdanoz q̄ de reb; mōi sollicit: de diuinis paz curat. Sed q̄rit. An ad declaratiōē diuinoy: puta diuine trinitat; rē. Dic rñsionē vt s. Ex q̄ celu; de; q̄ nō ppter rōnes adherendū est veri; tarib; fidei sed simplici mēte ppter aucto; ritatē dei. Nec melius disponi pōt hō ad credendū q̄ seipm hūiliādo Mat. xj. Eō fito: nī pater dñe celi et terre qz ab. hec a sa. r pu. r re. ea paruulis. Nec in q̄. i. di uina mysteria reuelasti humilib;: nō sup; bis: nō sapiētib; s̄m mūdū: nō etiam ma gnis clericis si de scia supbiant: sed hūi libus tñ. Psal. Sapiētia p̄stans paru uis. Figura Gene. xvij. Abrae sedēti in cōualle mābre cū eleuasset oculos apparue rūt tres viri stātes ppe eū. Quos cū vidis set occurrit in occursum eoz r adorauit in terra. r dicit: Dñe: si inueni grām in oculis tuis ne transeas ser. iij. rē. Ubi figurat q̄ mentis eleuatiō in deū: r cordis hūiliāto disponit ad noticiā dei: r fidem trinitat;: quā cū aliq; papit deb; ad eā festinare r reuerent; adorare. Prouer. xj. Ubi humi litas ibi et sapientia.

Secūdus artē. Cōtemplāda est tri plex trinitas: de quaz q̄libet dici pōt illud: Tres vnū sunt. Prima est trini tas increata. s. psonaz in diuina maiestate Secūda est trinitas creata. s. potentiarū in aie vnitate. Tercia est trinitas ap; ppata. s. diuinoy attributoz in vera iden titate. Circa primū duo sunt p̄teplan; da mysteria.

Primū est declarāde veritatis
Secūm est euitāde curiositatis
Hic de pmo vbi pro cōsolatione credētū declarāda est veritas trinitatis psonaruz tripliciter.

Primo p auctoritat; certificationē.

Secūdo p similitudinē attestatiōē

Tercio p rōnis approbatiōē

Primo igit rē. Nā Genes. i. dr: Faciam? boiem ad imaginē et similitudinē nostram.

q̄ est verbū patris ad filiū r sp̄sanctuz. **Q** dicit: Faciam?. indicat pluralitatē psonaz. Qd po dicit: ad imaginē et simi/ litudinē nostrā: indicat vnitatē substātie **I**tem ps. Benedicat nos de? deus noster: benedicat nos deus r metuant eū rē. In hoc q̄ dicit ter deus: ostendit trinitas pso naz. Et p hoc q̄ in singulari dr: eū: ostēdit tur vnitas substātie. Et Apoc. iij. Quat tuoz anialia requiē nō habebāt die ac no/ cte dicētia: Sanctus sc̄tus sc̄tus dñs de? oipotens q̄ erat r q̄ est et qui ventur? est. Et nōra q̄ p illa aialia sp̄ualiter intellige re debem? p̄dones req̄stas ad hoc vt aliq; sit dignus laudare trinitat; myste; r̄ū. Per primū anial qd erat simile leoni: intelligit pstantia r magnanimitas i ad; uerlis pferēdis. Per scdm animal quod erat simile vulo: intelligit carnis mortif icatio per quā ipsa imolat deo. Uiculus em erat animal imolatiū. Itē est anial subiugale: Ideo subiugatiōē carnis h̄t Per tertū animal quod faciē habebat q̄ homis: intelligit humilitas et mansuetu; do. Ad humilitatē em et mansuetudine; habendā sufficere debet homini cogitare Quoniā homo est: id est de humo. Psal. Sciat gentes quoniā homies sunt. Per quartū autē animal simile aquile volanti intelligit p̄templatiua mentis eleuatiō. Qui autē conditiones habent oppositas nō sunt digni laudare deū. Sup omnes autē auctoritates p̄cipua est auctoritas fidei et ecclesie pponentes trinitatis my; sterium. Unde dicit Aug?. Euāgelio nō credere nisi ecclesia approbaret. Secūdo p similitudinē attestatiōē: q̄. i. reperit in creaturis. Aug?. In sole tria cōsiderant; sez q̄ est: q̄ lucet: q̄ calet. i. substātia: radi? et calor. Radius de sole nascit; sic fili? de patre. Calor ab vtroq; p̄cedit: sic sp̄san ctus a patre r filio. Et tamē omnia p̄di; cta dici possunt vnus sol: sic tres p̄sone v4 nus deus. Possit adduci similitudo p̄for mis v̄ carbone ignis. In huiusmōi tamē plus est dissimilitudinē q̄ similitudinē. Item s̄m Augustinū: In creaturis ratio nalibus inuenit similitudo trinitatis per modū imaginis. In omnib; autē creatu; ris p modū vestigi; dr ei in creatā rōnali ē exp̄ssior similitudo: iō dr eē ibi imago que

Feria. III. Pentecostes

consistit in tribus perfectiōibus quae sunt memoria
intelligentia: et voluntas. In omnibus autem crea-
turis inuenitur: unum: verum: et bonum. **U**num autem
in creatura reperitur unitate appropriata
patris. Verum unitate appropriata filio: bonum bo-
nitate appropriata spiritui sancto. Vel etiam dici
potest quod esse rei productum vel ipsa rei substantia
reperitur potentia appropriata patri: species
sapientiam appropriata filio: ordo eius vel utili-
tas bonitatem appropriata spiritui sancto. **T**er-
tio per rationis approbationem. Adducit Rich-
ardus super primum sententiarum dist. ij. triplicem rationem.
Prima. In deo est summa bonitas scilicet ad su-
mam bonitatem pertinet se summe conicere: quod secundum
Dionysium de angelica hierarchia. Bonum est
superius diffusivum: scilicet divina bonitas non
potest summe se conicere alicui creature: nec om-
nibus simul: quia non sunt capaces infinite boni-
tatis: ergo talis conicatio est in ipsa deitate:
et sic oportet ibi esse pluralitatem personarum.
Secunda ratio in divina essentia est summa per-
fectio: scilicet perfecti est producere sibi simile in natu-
ra. Nulla autem creatura potest esse summe simi-
lis deo. igitur. **T**ertia ratio. in deo est sum-
ma charitas: quae est ibi persona summe amans et
persona summe amata: et summi amor. igitur
et. **I**ste sunt rationes aliquantulum persuasive qui-
bus tamen aut alijs similibus innitendum non est
ut credamus sed potius ad deum conuertere de-
bemus: et sic illuminabimur. **E**xemplum
de illis deuotis viris paulo primo heremi-
ta: antonio: bilarione: et agathone: qui tam
firmi fuerunt in fide trinitatis quae tamen soli
orationi studebant et humilitate. **U**num Rich-
ardus de sancto victore ipsa humilitas sola est que
mere diuino accedit lumine: celesti quae de
siderio inflammat et amore.

Tertio ar. Audite testimonia brevissime
trinitatis quam tamen non vidistis: nec vi-
dere potestis in hac vita: sed toto corde est
adoranda. **U**num di. lex. **O**mni spem nostram ad
solam referre debemus summe trinitatis: puiden-
tia a qua mundi elementa et eorum dispositio pro-
cesserunt sine qua non est armis vel ingenio pro-
ficiendum. **E**t de veteri iure enucleando. l. pu-
ma. Quicumque autem eam puro corde adora-
bit saluabitur. **U**num de peni. dist. iij. **A**d
huc instant. Quicumque inuocauerit nomen
domini saluus erit. **L**ibere igitur contemplari debe-
mus hanc brevissimam trinitatem. **A**udite. **S**i
quod vestrum nihil omnino habere posset nisi a re-

ge que tamen nunquam vidit: nec adhuc videre potest
non libere audiret loqui de rebus huius
principis: et res sepe consideraret. **E**xpone et
applicata ad diuinam trinitatem. **I**ohannes dicit **E**ccl
iij. **I**n omnibus vobis cogita illud.

Sermo tertius.

Res unum

Tertio. **N**on nouerit patrem neque
me **I**ohannes. **E**t per primum ne-
que spiritum sanctum: **H**ic dicit de malis qui non habent ve-
ram fidem trinitatis. **H**oc autem potest intelligi tri-
pliciter. **P**rimo per caritatem notitiam habitua-
lem informatiue sic verificatur de infidelibus
bus. **S**ecundo per caritatem notitiam actuali-
ter verificatur: et sic verificatur de christianis ne-
gligentibus. **T**ertio per caritatem notitiam effi-
caci affectiue: et sic verificatur de christianis ma-
lignis et perversis. **D**e primis. **P**salmus. **I**n tene-
bris ambulantes. **D**e secundis. **L**uce. **V**iginti.
Ut videntes non videant: quia non afficiunt ad
res unum sunt et. **(bonum.)**

Primo ar. **A**n ueniunt sint homini pro-
pita tam ardua mysteria fide credenda
quam naturalis hominis facultate excedunt. **N**o.
Etetera aialia pertinent ex naturalibus ad omnia que
necessaria sunt ad sequendum finem suum: quod mul-
to magis homo contrarium tamen per se mysterio
trinitatis. **R**udert **T**ho. in su. **I**tem gentes habent
esse multum ueniens quod ostendit triplici ratione.

Prima est ratio ordinatio. **O**rdinamur ei
ad aliquid bonum quod experiri in hac vita possu-
mus. **S**ed ad claram visionem et fructum deitatis
Unum magister. **I**tem. **R**es quibus fruendum est sunt
pater et filius et spiritus sanctus. **I**ohannes oportuit nos me-
te euocari ad aliquid aliter quod ratio nostra per se
re possit in patri. **S**ecunda est ratio per cognitionem
nis. **L**uce enim solus in patri se deum cognoscit
magis quam ipsum credimus super omnia illa quod deo
cogitari potest ab homine. **T**ertia est ratio delectationis.
Notitia namque diuinorum est valde de-
lectabilis. **H**ec **T**ho. **P**ro suo. **D**e **A**risto.
X. **E**t. **I**tem simonide quod homo ad immortalia et di-
uina se trahere debet quantum potest. **E**t certe felici-
ces se quae sic faciunt. **D**e quibus exponi potest illud
Quidam in libro fastorum. **F**elices ante quibus hec
cognoscere primum. **I**tem domos super sanctas
dere cura fuit. **L**uce **I**tem. **A**n ueniunt et
Dicit **R**udert. **E**t quod concludit quoniam multum obli-
gamur diuine bonitati quam nobis dignata est re-